

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Conclusio affirmativa statuitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ipsam Dei essentiam, sed tantum excellentem quandam lucem, & claritatem à Deo emanantem, in qua apparet ut Sol in radiis, in aqua vel aëre receptis. Sciendum est (inquit) quod fuerunt nonnulli, qui Deum dixerunt, etiam in illa regione beatitudinis, in claritate quidem sua conspici, sed in natura minime videri. Quos nimirum minor inquisitionis subtilitas sefellit. Neque enim illi simplici & incommutabili essentiae aliud est claritas, & aliud natura; sed ipsa eius natura, sua claritas & ipsa claritas, natura est, &c.

Idem attribuitur Armenis, qui etiam dicebant homines beatificari in quadam claritate & fulgore Dei, non tamen ad ejus substantiae visionem pervenire posse. Quod etiam docuit Abailardus, ut colligitur ex D. Bernardo Epist. 190. & Almaricus, cujus errores in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. confutavit S. Dominicus. Denique hunc errorem suspicantur aliqui viguisse apud antiquos Judaeos, quia D. Hieronymus super caput 1. Isaia, dicit Judaeos ideo interfecisse illum Prophetam, quod dixisset se vidisse Deum facie à faciem, putantes in hoc contradixisse Deo dicenti Exodi 33. Non videbit me homo & vivet. Sed incozum est, an illi senserint, Deum non videri posse in alia vita, vel solum in ista. Uthic error confutetur, & beatificae visionis possibilitas declaratur, fit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico igitur, Deum posse clarè videri ab intellectu creato, lumine gloriae confortato, & elevato. Ita constat ex Concilio Florentino in litteris sanctae unionis, ubi dicitur, *animas plene purgatas intueri Deum clarè, trinum & unum sicuti est.* Idem definiat antea Benedictus XI. in Extra, quae incipit, *Benedictus Deus.*

Plura etiam possunt Scripturae loca adduci, quae Deum in alia vita clarè videri manifestè declarant. Ista nobis sufficient. Marth. 5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* 18. *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in Caelis est.* Isaia 33. *Regem in decore suo videbunt oculi eius.* 1. Joan. 3. *Cum apparuerit similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est.* 1. Corinth. 13. *Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem.*

His Scripturae testimoniis, quaedam rationes adungi possunt, quibus visionis beatificae possibilitas probabiliter suaderi potest; cum enim sit supernaturalis, ratione naturali indemonstrabilis est, ut infra ostendemus. Duas assert D. Thomas hic art. 1. Prima est, quia beatitudo hominis, re ipsa posita est in visione divinae essentiae; consistit enim in altissima & perfectissima ejus operatione, quae est operatio intellectualis: Sed homo potest consequi suam beatitudinem, alioquin esset deterioris conditionis, quam cetera creatura, quarum unaquaeque potest ad suum finem, & beatitudinem propriam pertinere: Ergo homo potest divinam essentiam, ut in se est, intueri. Quae ratio abstracta à celebri illa quaestione, de qua agitur in Tractatu de beatitudine, in quo nempe beatitudo hominis essentialiter consistat, in visione scilicet, vel amore, vel in utroque simul, & solum asserit (quod in omnium sententia certum

est) beatitudinem in visione Dei positam esse: si ve in ea essentialiter consistat, si ve eam necessario tantum requirat.

Hæ ratio magis declarari & illustrari potest, exponendo quâ ratione visio beatifica sit perfectissima operatio creaturae intellectualis, & consequenter ejus beatitudo. Illa enim est perfectissima operatio creaturae intellectualis, quae est participatio majoris excellentiae divinae, quae plus gloriae confert Deo, & plus nobilitatis & perfectionis ipsi creaturae: Sed visio beatifica habet illas condiciones: Ergo est perfectissima operatio creaturae intellectualis Major constat, Minor verò quantum ad singulas partes declaratur. Et in primis quod visio beatifica sit participatio majoris excellentiae divinae, constat ex eo quod illa participat divinū intelligere, quod majorem exprimit in Deo perfectionem, quam volitio, & alia attributa, ut supra ostendimus, agendo de constitutivo divinae naturae. Deinde cognitio clara & intuitiva Dei magis illum honorat, quam amor noster; etenim per amorem damus nos Deo, per visionem beatam illum cognoscimus, ejusque perfectiones, & attributa manifestamus: magis autem honoratur Deus per claram manifestationem suarum perfectionum, quam per oblationem honorum creaturae. Sicut si plebeius Imperatorem incognitum manifestaret toti urbi, aut imperio, magis illum honoraret, & plus gloriae ei conferret, quam si domunculam suam & tugurium ei offerret: secus autem est de cognitione hujus vitae, illa enim cum sit imperfectissima, & procedens per conceptus inadæquatos, communes, & confusos, magis deprimat Deum, quam extollat: unde cognitio Dei in via non est ita perfecta, sicut ejus amor: & contra verò in patria cognitio in perfectione, & nobilitate superat amorem, ut in Tractatu de beatitudine fusè ostendemus.

Quod autem per visionem beatificam quam adveniat perfectionis creaturae, quam per plurimum aliam operationem, & declarat D. Thomas hic art. 1. ex eo quod in illo est ultima perfectio creaturae rationalis, quod est ei principium essendi: in tantum enim unumquodque perfectum est, in quantum ad suum principium attingit. Unde Picus Mirandulani definit beatitudinem, *reditum creaturae ad suum principium*: perfecta autem conjunctio intellectualis creaturae ad suum principium fit per claram Dei visionem, per quam Deus immediate unitur intellectui creato, per modum formae, & speciei intelligibilis; & à qua dimanat amor beatificus, per quem etiam homo intimè Deo conjungitur, & ad suum redit principium, à quo per creationem exierat, ut eleganter declarat Marfiliius Ficinus in convivio Platonis cap. 21. his verbis: *Qui Deum vero amore profectus fuerit, Deum inveniet, & se in Deo recuperabit, quia ad suam per quam creatus est redibit ideam, ubi rursus reformabitur, quia idea sua perpetuo cohaerebit. Ideo quisquis nostrum in terris, à Deo separatus est, non verus est homo, sed semihomo; cum à sui idea sit, formaque distinctus.*

Secunda ratio D. Thomae sumitur ex eo quod in homine est naturale desiderium videndi primam causam, cum intuetur ejus effectus: unde cum illud desiderium, utpote à natura inditum, frustrari non possit, saltem in omnibus, dicendum est, intellectum creatum, usque ad ipsam Dei visionem, posse pertinere.

Cui

Cui rationi alia etiam probabilis adungi potest. Licet enim divina essentia sit obiectum improprietate, & excedens vires naturales intellectus creati, coninetur tamen intra obiectum ejus adaequatum, & extensivum, ut antea declaravimus: unde licet in creatura intellectu alio non sit potentia naturalis ad Dei visionem, ei tamen inest potentia obedientialis, seu non repugnancia, ut ad illam elevetur.

Confirmatur: Quoties aliqua potentia potest imperfecto modo aliquod obiectum attingere, non repugnat eam elevari ad illud perfecte cognoscendum: ut constat in potentia visiva noctuae, quae, quia imperfecte tamen Solis videre potest, majoribus viribus confortata, Solem ipsum perfecte potest intueri. Ergo cum intellectus creatus ratione suae amplitudinis, & universalitatis respiciat ens ut sic, Deo & creaturis analogice commune, & naturaliter Deum, saltem imperfecte & abstractive, cognoscere possit: nulla est repugnancia, sed potius summa convenientia, quod ad claram & intuitivam Dei visionem elevetur; cum ad hoc praecipuum conditus sit homo, ut Deum perfecte cognoscat, & diligat. Unde haec summa amplitudo, & capacitas naturae intellectualis, quae respicit ens ut sic, & bonum universale, est praecipua ejus excellentia, radix suae felicitatis, ac veluti ansa, qua ad Deum apprehenditur, & ad claram ejus visionem elevarur.

§. I.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: Deus in Scriptura saepe dicitur invisibilis: ut 1. ad Timoth. 3, Regi saeculorum immortalis, & invisibilis. Et ibidem in cap. 6. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest. Joan. 1. Deum nemo vidit unquam: Ergo nullus intellectus creatus ad claram Dei visionem elevari potest. Probatur Consequentia. Quia Jerem. 32, Deus dicitur incomprensibilis, inferunt Theologi, illum à nullo intellectu creato posse comprehendi: Ergo similiter ex eo, quod Scriptura dicat illum esse invisibilem, recte inferunt, ipsam à nulla creatura intellectualem posse videri. Unde 2. Petri 1, dicitur in quem desiderant Angeli prospicere: desiderium autem est de re nondum habita & possessa; in quo à fruitione, & delectatione distinguitur, quae circa eorum praesens, & adeptum versantur.

Respondeo, quòd quando in Scriptura Deus dicitur invisibilis, vel à nullo hominum posse videri, hoc debet intelligi vel de visione corporea, vel de intellectualem per vires naturae habita, vel de comprehensiva, vel denique ad visionem, quae habeatur in hac vita mortali. Unde ad illud, quod additur, neganda est paritas: ratio autem disparitatis est, quia nullibi in Scriptura dicitur, quòd Deus sit comprehensibilis à creatura; asseritur tamen varijs in locis, supra à nobis relatis, quòd ab illa videri potest, & quòd de facto videtur à Beatis in patria; sicque ut omnia cohaerent, cum dicitur invisibilis, hoc debet necessario exponi aliquo ex his quatuor modis jam relatis.

Ad illud verò, quòd de Angelis 2. Petri dicitur, respondet D. Gregorius libro 18. moralium cap. 29. his verbis: Sed quia de Deo per primum Ecclesiae predicatorem dicitur: In quem desiderant Angeli

prospicere, sunt nonnulli, qui nequaquam Deum videre, vel Angelos suspiciantur; & tamen dictum per veritatis sententiam scimus: Angelos eorum in caelis semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est. Nunquid ergo aliud veritas, aliud predicator insonat veritatis? Sed si sententia utraque confertur, quia sibi nequaquam discordet agnoscitur. Deum quippe Angeli & vident, & videre desiderant; & sicut intueri, & intuentur. Si enim sic videre desiderant, ut effectu desiderij sui minimè perficiantur, desiderium sine fructu anxietatem habet, & anxietas penam. Beati verò Angeli ab omnipotente anxietatè longe sunt, quia nunquam simul poena, & beatitudo conveniunt. Rursum cum eos dicimus Dei visionem satari, quia & Psalmista ait: Satiabor dum manifestabitur gloria tua: Considerandum nobis est, quoniam satietatem solet fastidium subsequi. Ut ergo rectè sibi utraque conveniant, dicat veritas: Quia semper vident: dicat predicator egregius: Quia semper videre desiderant. Ne enim si in desiderio anxietas, desiderantes satiantur: ne autem si in satietate fastidium, satiatos desiderant. Et desiderant igitur sine labore, quia desiderium satietas comitatur, & satiantur sine fastidio, quia ipsa satietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoque & nos eriemus, quando ad ipsum fontem vite venerimus. Eris nobis delectabiliter impressa simul sitis, atque satietas. Sed longe abest à ista sitis necessitas, longe à satietate fastidium: quia & sitientes satiamur, & satiatos eriemus.

Objectiones secundò: D. Chryostomus homilia 4. in Joannem dicit: Ipsum, quòd est Deus, non Num Propheza, sed nec Angeli viderunt, neque Archangeli: quòd enim creabilis est natura, qualiter videre poterit quòd increabile est? Idem repetit in pluribus homilijs contra Anomæos, ubi passim dicit, Deum non videri ab aliquo intellectu, etiam Angelico.

Respondet D. Thomas hic articulo 1. ad 1. ad D. Chryostomum loqui de visione comprehensionis, nam statim subdit: Visionem dicitur certissimam Patris considerationem, & comprehensionem tantam, quantam Pater habet de Filio. Sed hanc responsum rejicit Valquez hic disputatione 37. capite 2. & 3. quia (inquit) Anomæi, contra quos agit Chryostomus, non asserbant, Deum comprehensive cognosci in hac vita: neque enim existimandum est, ita amentem fuisse Eunomium, ut voluisset sibi attribuire infinitam scientiam, quam habet Deus, quantum ad modum cognoscendi, sed solum quantum ad rem cognitam: Ergo cum Chryostomus neget illam, quam asserbat Eunomius, non comprehensive negat, sed quidditativam. Addit Suarez libro secundo de attributis negativis capite septimo difficiliorem locum ex ipso Chryostomo in eadem homilia, in qua ait: Angelos vidisse quidem Deum in natura assumpta, nam antea non videbant: qui locus exponi non potest de visione comprehensive; nam Angeli post assumptam naturam, Deum non comprehenderunt. Denique Valquez, ubi supra multos alios Patres numerat cum Chryostomo: scilicet Hieronymum, Epiphanium, Theodoretum, Theophylactum, utrumque Cyrillum, Nyssenum, Eutymium, Primasium, & alios, qui loquuntur sicut Chryostomus, & concludit, quòd si sincere loqui velimus, vix possumus sanctos illos Patres in bonum sensum interpretari.

Sed mirum est, quòd ille author malit Eunomium, & alios haereticos ab infamia excusare, quam SS Patres ab errore abolvere: praesertim Chryostomum, totius Ecclesiae (ut loquitur Innocen-